

Nr 22.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion angående tillgodoräknande i merithänseende för civil tjänst av tid, under vilken värnpliktig genomgått officers- eller underofficersutbildning.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 313, ha herrar *Håstad* och *Braconier* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning angående det meritvärde, som i civilt anställnings- och befordringshänseende må kunna tillmätas den utbildningstid, som ålägges värnpliktiga, vilka undergå officers- eller underofficersutbildning, samt att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen förslag i ärendet.

Efter överenskommelse mellan första och andra kammarens beredningsutskott har första kammarens beredningsutskott i anledning av en inom denna kammare väckt, likalydande motion, nr 175, inhämtat yttrande över motionen från statens lönenämnd samt berett Tjästemännens centralorganisation (TCO), Statstjänstemännens riksförbund samt Landsorganisationen (LO) tillfälle att yttra sig över densamma.

Motionen avstyrkes av lönenämnden och tillstyrkes av riksförbundet. TCO och LO förorda utredning, varvid TCO dock anser, att en utredning bör avse tillgodoräknande i skälig utsträckning av värnpliktstjänstgöring i allmänhet, medan LO uttalar, att en utredning bör omfatta även andra kategorier än befattningshavare i allmän tjänst.

Lönenämnden anför i huvudsak:

Frågan om tillgodoräkning av fortsatt värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet m. m. har varit föremål för utredning genom särskilda inom försvarsdepartementet tillkallade utredningsmän, vilka den 20 december 1943 avgåvo betänkande med förslag rörande meritberäkning m. m. för befälsutbildade värnpliktiga (SOU 1943: 47). På grundval av detta betänkande har Kungl. Maj:t den 9 juni 1944 utfärdat nu gällande kungörelse med provisoriska bestämmelser angående meritberäkning för befälsutbildade värnpliktiga m. m. (nr 407). Lönenämnden erinrar vidare om de i befordringskungörelsen (1947: 436) meddelade föreskrifterna rörande tillgodoräkning för inplacering och uppflyttning i lönegrad inom reglerad befordringsgång av tid för undergången befälsutbildning. Genom beslut den 3 juni 1949 har Kungl. Maj:t meddelat ändring av gällande föreskrifter angående anställningsform och lönegradsplacering för vissa icke-ordinarie lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter (se bihanget till statsliggaren för budgetåret 1950/51, s. B 190), innebärande att annan militär tjänstgöring än första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd) må efter veder-

börande överstyrelses beprövande föranleda viss minskning av föreskrivet antal anställnings- och tjänstgöringsdagar för antagning av extra lärare såsom extra ordinarie.

Enligt lönenämndens uppfattning kunna svårligen mera preciserade bestämmelser än de, som redan utfärdats, meddelas rörande tillgodoräkning i merithänseende för civil tjänst av tid, under vilken värnpliktig undergått officers- eller underofficersutbildning. Med hänsyn härtill kan lönenämnden icke tillstyrka, att en ny utredning på förevarande område igångsättes. Lönenämnden har icke haft anledning att i detta sammanhang ingå på frågan om de ekonomiska förmåner, som åtnjutas av värnpliktiga, uttagna till förlängd utbildning. Nämnden vill emellertid erinra om den utredning av hithörande spörsmål, som nyligen verkstälts av 1948 års värnpliktskommitté (jfr SOU 1949: 46 och prop. 1950: 224).

TCO erinrar om att TCO i en framställning den 25 november 1946 hemställt, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om att fullgjord värnpliktstjänstgöring över huvud taget i skälig utsträckning måtte räknas den värnpliktige tillgodo samt att denna framställning ännu icke hade lett till något resultat. Som exempel på yrken, däri problemet om tillgodoräkning av värnpliktstjänstgöring är särskilt aktuellt, har i motionen nämnts läraryrkena. En av Sveriges folkskolläraryrkesförbund nyligen verkställd utredning om omfattningen av de icke-ordinarie manliga folkskolläraernas militärtjänstgöring under år 1950 jämförd med år 1945 utvisade, att någon nämnvärd lättnad icke uppkommit genom försvarsberedskapens avveckling, vilket torde bero på att värnpliktiga av denna kategori i stor utsträckning äro lämpade för och uttagas för befälsutbildning. En tillfredsställande lösning av tillgodoräkningsfrågan är enligt TCO av stor vikt för att i möjlig mån skapa rättvisa mellan olika tjänstemannagrupper samt för att de värnpliktiga skola med intresse ägna sig åt den militära utbildningen. Ur sistnämnda synpunkt kan det vara förklarligt, att motionärerna begränsat sitt yrkande om utredning till att gälla tillgodoräknande av tid för befälsutbildning. Starka skäl tala dock för att en utredning, vilken bör genomföras utan tidsutdräkt, bör avse bestämmelser om tillgodoräknande i skälig utsträckning av värnpliktstjänstgöring i allmänhet.

Riksförbundet finner de av motionärerna anförda skälen väl motivera en utredning av hithörande spörsmål. Vissa svårigheter föreligga att tillämpa gällande bestämmelser om meritberäkning på sådant sätt, att syftet uppnås. I många fall lägga även avtalsbestämmelserna hinder i vägen för en fullt rättvis tillämpning av bestämmelserna vad angår de kollektivavtalsbundna arbetargrupperna.

Olika beräkningsgrunder tillämpas för närvarande i fråga om militära tjänstgöringens meritvärde för de studerande, som söka inträde vid fackhögskolor med särskilda inträdesfordringar. I vissa fall ger varje månad av militärtjänstgöringen viss poäng — i allmänhet $\frac{1}{2}$ enhet — i andra fall

räknas poäng endast för befälsutbildning, medan slutligen utbildning i viss tjänst, som medför ökat värde för en speciell studieriktning, ger den sökande fördel framför annan i övrigt jämbördig sökande. Det är angeläget, att största möjliga enhetlighet skapas i dessa hänseenden. Denna synpunkt har även kommit till uttryck i 1948 års läkarutbildningskommittés nyligen framlagda betänkande (SOU 1951:4). Vid en utredning bör även frågan om det ekonomiska vederlaget för den längre militära tjänstgöringen tagas i betraktande som ett betydelsefullt moment.

LO, som förordar utredning, anser, att denna icke bör begränsas att avse befattningshavare i allmän tjänst utan även bör omfatta andra kategorier av utbildade och i avseende å dessa senare syfta till att utfinna former för kompensation, svarande mot den förmån som utbildningstidens tillgodoräknande i merithänseende betyder för de förstnämnda. LO tager därvid främst sikte på sådana anställda, för vilka på grund av anställningsförhållandets privaträttsliga natur möjlighet icke finnes att i lag reglera utbildningstidens tillgodoräknande vid befordran, löneuppflyttning o. d.

Utskottet. Utskottet kan förstå motionärernas uppfattning att det ur rätt-synpunkt kan vara önskvärt, att samhället så långt det är möjligt låter den förlängda värnpliktstjänstgöringen räknas de befälsutbildade värnpliktiga till godo som merit i civil verksamhet. För de värnpliktiga utgör den militära befälsutbildningen icke endast en utbildning i sådana rent militära färdigheter, som sakna betydelse för den civila verksamheten, utan den skänker ofta sådana kunskaper, som kunna ha direkt betydelse för den värnpliktiges civila yrke. Synnerlig vikt bör fästas därvid, att till befälsutbildning uttages i stort sett eliten av svensk manlig ungdom. Utskottet finner det därför både rimligt och riktigt, att man såvitt möjligt söker neutralisera eller mildra följderna av den försening i fråga om utbildning eller tjänstårs intjänande, som genom befälsutbildningen drabbar värnpliktiga i förhållande till dem, som icke behöva underkasta sig sådan utbildning.

Såsom framgår av infortrade yttranden har emellertid frågan om tillgodoräkning av fortsatt värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet m. m. varit föremål för utredning genom särskilda tillkallade utredningsmän, vilka den 20 december 1943 avgivit betänkande med förslag rörande meritberäkning m. m. för befälsutbildade värnpliktiga. På grundval av nämnda betänkande har Kungl. Maj:t den 9 juni 1944 utfärdat en kungörelse, vilken alltjämt är gällande, med provisoriska bestämmelser angående meritberäkning för befälsutbildad värnpliktig m. m. (nr 407). Kungl. Maj:t har vidare i anslutning till nämnda kungörelse i cirkulär den 9 juni 1944 (nr 408) till statsmyndigheterna meddelat vissa föreskrifter av innehåll, att statsmyndigheterna vid handläggning av anställningsfrågor rörande arbetare skola beakta efter ingången av år 1942 fullgjord befälsutbildning m. m. Dessa

anvisningar syfta i stort sett till att myndigheterna skola tillse, att befälsutbildad arbetare icke erhåller ogynnsammare anställningsvillkor än som skulle ha tillämpats om han icke uttagits till befälsutbildning.

Därjämte ha i kungl. kungörelse den 30 juni 1947 (nr 436) angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst meddelats vissa föreskrifter rörande tillgodoräkning för inplacering och uppflyttning i lönegrad inom reglerad befordringsgång av tid för undergången befälsutbildning. Därvid skall bl. a. iakttagas vad i 1944 års kungörelse angives med avseende å fall, då myndighet meddelat föreskrifter i befordringshänseende.

Slutligen har i kungl. brev den 30 juni 1948 med däri den 3 juni 1949 viddagen ändring meddelats vissa föreskrifter angående anställningsform och lönegradsplacering för vissa icke-ordinarie lärare vid de allmänna läroverken, försvarets läroverk, folk- och småskoleseminarierna, de högre tekniska läroverken och de högre kommunala skolorna, innebärande, att annan militär tjänstgöring än den första (tjästgöring i en följd) må efter vederbörande överstyrelses beprövande föranleda viss minskning av föreskrivet antal anställnings- och tjänstgöringsdagar för antagning av extra lärare till extra ordinarie.

I nämnda brev föreskrives sålunda, att den, som i egenskap av extra lärare eller extra övningsskollärare innehaft anställning med full tjänstgöring vid här avsedd läroanstalt under minst 532 dagar och därvid tjänstgjort under minst 425 dagar, må antagas till extra ordinarie lärare. Om vederbörande undergått befälsutbildning, må sådan tid tillgodoräknas honom på det sättet att angivna tider av 532 och 425 dagar minskas, den förstnämnda tiden med högst 150 dagar och den sistnämnda med högst 120 dagar.

De i 1944 års kungörelse meddelade bestämmelserna om tillgodoräkning av befälsutbildning som merit vid anställning, befordran eller förordnande skola äga tillämpning å dels befattning i statens tjänst, dels befattning vid kommunal flickskola, kommunal mellanskola, praktisk mellanskola, högre folkskola eller vid folk- eller småskola, dels ock annan kommunal befattning, som tillsättes av statlig myndighet eller beträffande vilken kommunal myndighets beslut om tillsättande må sakligt prövas av statlig myndighet. Vad i kungörelsen stadgas om utbildningskurs skall ha avseende å kurs för utbildning till befattning, som nys uppräknats.

Med befälsutbildning avses i detta sammanhang dels sådan utbildning om 360 respektive 180 dagar, som jämlikt 27 § 1 mom. B värnpliktslagen ålägges dem, vilka uttagits för fortsatt utbildning till officer eller underofficer, dels sådan fortsatt utbildning om 120 (i vissa fall 210) dagar, som jämlikt 27 § 1 mom. C värnpliktslagen ålägges marinen tilldelad värnpliktförläggning, vilken vid navigationsskola avlagt sjökaptens- eller styrmansexamen

eller övermaskinist- eller maskinistexamen av andra klass, dels ock sådan fortsatt tjänstgöring under högst 180 dagar, som jämlikt 27 § 1 mom. D värnpliktslagen må åläggas värnpliktiga, vilka idka studier för utbildning till läkare, tandläkare, apotekare, veterinär eller ingenjör eller eljest i sådana ämnen, att deras insikter kunna vara till särskilt gagn för krigsmakten. Vidare hänföres hit utbildning till reservofficer eller till fänrik vid sjövärnsskåren. Med befälsutbildad skall förstås den, som med godkända vitsord genomgått befälsutbildning.

Enligt kungörelsen skall vid tillsättande av befattning m. m. den hänsyn, vartill omständigheterna föranleda, tagas till befälsutbildning hos sökande, varjämte gäller, att befälsutbildad sökande till befattning eller förordnande, vilken icke på grund av vad i kungörelsen stadgas eller eljest fått räkna sig befälsutbildning till godo i merithänseende, skall äga företräde framför eljest jämställd sökande. Därjämte föreskrives, att stipulerad maximialder — vare sig det gäller anställning hos verk eller befordran till viss befattning i verket, tillträde till vid verket anordnad utbildningskurs eller inträde vid läroanstalt — får av befälsutbildad överskridas med tiden för befälsutbildningen, att myndighet vid handläggning av anställnings- och befordringsärenden må i fråga om befälsutbildad meddela eftergift beträffande teoretiska och praktiska kompetensfordringar i den mån så kan ske utan men för fullgod personalrekrytering, att i den mån prov- eller aspiranttjänstgöring är föreskriven befälsutbildad må, om så finnes kunna ske, tillgodoräkna tid för befälsutbildning som tjänstgöringstid samt att vid tjänstårsberäkning för befordran befälsutbildad må tillgodoräkna tid, varunder han efter vunnen första fortlöpande anställning undergått befälsutbildning. Slutligen stadgas, att i det fall, att befattningshavare efter vunnen anställning vid vederbörande verk inträtt i viss turordning för erhållande av framtida förordnande eller befordran, bör avbrott i anställningen eller tjänstgöringen för befälsutbildning i och för sig icke föranleda rubbning i hans befordringstur.

Kungörelsen innehåller sålunda dels vissa allmänna regler, rekommendationer, om att befälsutbildning bör beaktas vid anställning m. m., dels ock vissa föreskrifter, som statsmyndigheterna skola iakttaga i anställnings- och befordringsärenden. Med de meddelade föreskrifterna har avsetts att bereda möjlighet för de befälsutbildade att erhålla komensation för den försening beträffande befordran, som befälsutbildningen förorsakar.

Lönenämnden har i sitt yttrande uttalat, att mera preciserade bestämmelser än dem, som finnas utfärdade, svårligen kunna meddelas. Utskottet anser sig kunna dela denna uppfattning, detta så mycket mer som i intet av de från organisationerna inkomna yttrandena några skäl anförts för den begränsade utredning, som i motionen begärts.

Statstjänstemännens riksförbund framhåller som en olägenhet, att skiljaktiga beräkningsgrunder f. n. tillämpas i fråga om den militära tjänst-

göringens meritvärde för studerande, som söka inträde vid fackhögskolor med särskilda inträdesfordringar. Riksförbundet framhåller, såsom ovan anförts, att i vissa fall ger varje månad av militärtjänstgöringen ett visst poängvärde samt att i andra fall poäng räknas endast för befälsutbildning, medan slutligen utbildning i viss tjänst, som medför ökat värde för en speciell studieriktning, ger den sökande fördel framför annan i övrigt jämbördig sökande. Enligt förbundet är det därför angeläget, att största möjliga enhet skapas i dessa hänseenden.

Utskottet vill i anledning härav erinra om att nämnda spörsmål varit föremål för övervägande av utredningsmännen. För det fall att poängberäkning av sökandes meriter kommer till användning ha utredningsmännen uppgjort en normalskala för värdesättning av militära meriter, varefter utredningsmännen ingått på en diskussion om det meritvärde, som vid tillträde till undervisningskurser på skilda områden och vid inträde i skolor av skilda slag, såväl högre som lägre, bör åsättas fullgjord värnpliktstjänstgöring, tid för befälsutbildning och beredskapstjänstgöring. Utredningsmännen ha uttalat, att de icke funnit nödvändigt att framlägga något förslag i ämnet, utan att det torde få ankomma på skolornas ledning och andra myndigheter att beakta denna sak. Något förslag till författningstext i berörda avseende har sålunda icke utarbetats och framlagts.

Utskottet vill gärna understryka önskvärdheten av att enhetliga beräkningsgrunder i fråga om befälsutbildningens meritvärde kunde komma till användning vid studerandes inträde i läroanstalter och vid deras tillträde till olika utbildningskurser, men därvidlag torde dock i första hand gälla icke så mycket att vinna rättvisa mellan sökande till olika slags skolor eller kurser utan mellan flera sökande till samma skola eller samma slags skolor respektive kurser. Det måste dessutom tillses, att befälsutbildningen icke tillmättes större meritvärde än som i varje särskilt fall kan vara motiverat. Befälsutbildningen får sålunda icke erhålla så högt poängvärde, att den, som icke fullgjort sådan tjänstgöring, i konkurrens med befälsutbildad medsökande blir lidande, vilket i fråga om tillgodoräknande av viss militärtjänstgöring inträffat vid sökande av inträde till de högre läroanstalterna, där inträdesspärre förekommer, och som även föranlett klagomål från kvinnliga akademikers förenings sida.

Även om utskottet i likhet med riksförbundet finner önskvärt, att rättvisare normer på detta område kunde utfinnas, vill dock utskottet ifrågasätta, huruvida det kan vara lämpligt att detta spörsmål om genomförande av ändrade beräkningsgrunder, avsedda att tillämpas vid studerandes tillträde till ett stort antal läroanstalter och vid tillträde till undervisningskurser inom skilda områden, regleras genom författningsbestämmelser. Det av förbundet framförda kravet på utredning i syfte att åstadkomma en rättvisare meritvärdesberäkning tager för övrigt sikte på icke blott befälsutbildningstid utan även värnpliktstjänstgöring i allmänhet. Förbundet går

sålunda i sitt krav på utredning längre än vad som ifrågasatts av motionärerna.

TCO anför, att en tillfredsställande lösning av frågan om tillgodoräkning är av stor vikt bl. a. för att de värnpliktiga med intresse skola ägna sig åt den militära utbildningen samt att det ur denna synpunkt är förklarligt, att motionärerna begränsat sitt yrkande till att gälla tillgodoräkning av tid för befälsutbildning. TCO anser emellertid, att utredningen bör utsträckas att avse bestämmelser om tillgodoräkning av värnpliktstjänstgöring i allmänhet. Även LO förordar utredning men anser, att denna icke hör, såsom i motionen åsyftas, begränsas till att avse befattningshavare i allmän tjänst utan taga sikte på alla kategorier befälsutbildade. De båda organisationerna äro sålunda positivt inställda till en utredning, men en sådan i en betydligt vidare omfattning än vad motionärerna åsyfta. Till detta spörsmål, som utgör ett större och betydligt mera vittsyftande problem, har utskottet i detta sammanhang icke möjlighet att taga ställning.

Genom de bestämmelser om tillgodoräkning av tid för befälsutbildning, vilka redan finnas utfärdade, torde de krav från de befälsutbildades sida, som tidigare ställts på statsmakterna, i allt väsentligt ha tillgodosetts. Lönenämnden har ansett, att det svårigen låter sig göra att få fram mera preciserade bestämmelser än dem, som finnas. Detta är även utskottets uppfattning. Utskottet finner det därför föga sannolikt, att genom en ny utredning skulle kunna utvinnas något utöver vad som redan framkommit i det år 1943 framlagda betänkandet och som lagts till grund för 1944 års kungörelse.

Utskottet får därför under hänvisning till vad sålunda anförts hemställa,
att motion II: 313 ej måtte till någon andra kammarens
åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 april 1951.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Nordkvist, Ekdahl, Pettersson i Ersbacken, fröken Öberg, herrar Ohlsson i Kastlösa, Dickson, Braconier, Johanson i Kalmar*, fru Svedberg, herrar Gavelin*, Allard*, Larsson i Lüttra, Andersson i Ronneby, fröken Vinge, herrar Nestrup och Andersson i Sundsvall.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

- 1) av herrar Nordkvist, Dickson, Braconier, Nestrup och Andersson i Sundsvall, vilka ansett att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

Det värnpliktiga befälet av olika grader utgör den större delen av befälskåren inom en modern armé. Det är därför av vikt att få de psykologiska och reella hinder avlägsnade, som kunna bidra till att skapa olust hos dem som uttagits till den mera tidskrävande befälsutbildningen. Den befälsutbildade värnpliktige riskerar med nuvarande ordning att redan från början bli förbigången av sina yrkeskolleger på grund av tidsförlusten, ett förhållande som kan komma att kvarstå under så gott som hela hans yrkesverksamhet. Även ur beredskapssynpunkt torde denna fråga ha en viss betydelse.

Som framgår av föreliggande remissyttranden finnas åtskilliga författningar, som avse att reglera de förhållanden motionärerna berört. Sålunda har i kungl. kungörelse den 30 juni 1947 (nr 436) angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst meddelats vissa föreskrifter rörande tillgodoräkning för inplacering och uppflyttning i lönegrad inom reglerad befordringsgång av tid för undergången befälsutbildning. Därvid skall bl. a. iakttagas vad i 1944 års kungörelse anges med avseende å fall, då myndighet meddelat föreskrifter i befordringshänseende.

Därjämte har i kungl. brev den 30 juni 1948 med däri den 3 juni 1949 vidtagen ändring meddelats vissa föreskrifter angående anställningsform och lönegradsplacering för vissa icke-ordinarie lärare vid de allmänna läroverken, försvarets läroverk, folk- och småskoleseminarierna, de högre tekniska läroverken och de högre kommunala skolorna, innebärande, att annan militär tjänstgöring än den första (tjänstgöring i en följd) må efter vederbörlig överstyrelses beprövande föranleda viss minskning av föreskrivet antal anställnings- och tjänstgöringsdagar för antagning av extra lärare till extra ordinarie.

I nämnda brev föreskrives sålunda, att den, som i egenskap av extra lärare eller extra övningsskollärare innehaft anställning med full tjänstgöring vid här avsedd läroanstalt under minst 532 dagar och därvid tjänstgjort under minst 425 dagar, må antagas till extra ordinarie lärare. Om vederbörlig undergått befälsutbildning, må sådan tid tillgodoräknas honom på det sättet att angivna tider av 532 och 425 dagar minskas, den förstnämnda tiden med högst 150 dagar och den sistnämnda med högst 120 dagar.

Med befälsutbildning avses i detta sammanhang dels sådan utbildning om 360 respektive 180 dagar, som jämlikt 27 § 1 mom. B värnpliktslagen ålägges dem, vilka uttagits för fortsatt utbildning till officer eller underofficer, dels sådan fortsatt utbildning om 120 (i vissa fall 210) dagar, som jämlikt 27 § 1 mom. C värnpliktslagen ålägges marinen tilldelad värnpliktig,

vilken vid navigationsskola avlagt sjökaptens- eller styrmansexamen eller övermaskinist- eller maskinistexamen av andra klass, dels ock sådan fortsatt tjänstgöring under högst 180 dagar, som jämlikt 27 § 1 mom. D värnpliktslagen må åläggas värnpliktiga, vilka idka studier för utbildning till läkare, tandläkare, apotekare, veterinär eller ingenjör eller eljest i sådana ämnen, att deras insikter kunna vara till särskilt gagn för krigsmakten. Vidare hänföres hit utbildning till reservofficer eller till fänrik vid sjövärns-kåren. Med befälsutbildad skall förstås den, som med godkända vitsord genomgått befälsutbildning.

Den 9 juni 1944 utfärdade Kungl. Maj:t en kungörelse med provisoriska bestämmelser angående meritberäkning för befälsutbildad värnpliktig m. m. (nr 407). I anslutning till denna kungörelse har Kungl. Maj:t i cirkulär den 9 juni 1944 (nr 408) till statsmyndigheterna meddelat vissa föreskrifter av innehåll, att statsmyndigheterna vid handläggning av anställningsfrågor rörande arbetare skola beakta efter ingången av 1942 fullgjord befälsutbildning m. m.

Såvitt utskottet kunnat finna, äro de två sist nämnda författningarna alltjämt i kraft, ehuru de erhållit provisorisk karaktär. Enligt vad utskottet har sig bekant, anses emellertid de båda författningarna ha tagit sikte på de speciella förhållanden, som voro förbundna med beredskapstjänsten under krigsåren. De synas därför icke hava tillämpats under de senare åren. Under sådana förhållanden och då därjämte övriga författningar äga tillämpning på allenast vissa tjänstemannagrupper, kan tillståndet i här berörda avseende icke betecknas såsom tillfredsställande. Utskottet har styrkts i denna sin uppfattning av de remissyttranden, som avgivits av TCO, Statstjänstemännens riksförbund och LO. Det torde vara klart, att ett missnöje råder bland de värnpliktiga.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om, att TCO i november 1946 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om att frågan om tillgodoräknande av värnpliktstjänstgöring för befattningshavare i offentlig tjänst måtte utredas. Skrivelsen torde ännu icke hava föranlett någon åtgärd.

Vid anställning och befordran i civil tjänst tillmätas tjänsteårens antal väsentlig betydelse. Det är uppenbart att värnpliktig — i synnerhet om han måste underkasta sig befälsutbildning — kommer i ett sämre läge ifråga om möjlighet att förvärva tjänsteår än jämnåriga kamrater, som äro befriade från militärtjänstgöring. Alldeles särskilt framträder denna olägenhet om värnpliktstiden så som ofta sker inträffar före eller omedelbart efter studiernas eller utbildningens avslutande. Av denna anledning vill utskottet i likhet med motionärerna ifrågasätta om inte behov av bestämmelser, som vid tjänsteårsberäkning i civil tjänst kompensera vederbörande för all värnpliktstjänstgöring, föreligger.

Även beträffande den studerande ungdom, vilken söker inträde vid universitet och fackhögskolor av olika slag, är det av vikt, att den militära

tjänstgöringens meritvärde klarlägges på ett sådant sätt, att största möjliga enhetlighet erhålles. Det kan erinras om de på sin tid gjorda uttalandena av Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) och Sveriges Förenade studentkårer.

Utskottet vill som sin mening framhålla, att en utredning rörande en samordning av alla de problem, som här föreligga, även borde beröra spörsmålet om möjligheterna att kompensera jämväl andra kategorier av utbildade än dem, som av motionären närmast åsyftats. I remissyttrandena från TCO och LO uttalas önskemål om ett dylikt vidgat betraktelsesätt. Även motionärerna ha i motiveringen till sin motion ifrågasatt om icke behov av dylika bestämmelser föreligger för över huvud taget all värnpliktstjänstgöring, såväl första tjänstgöring som fortsatt sådan. Utskottet finner för sin del att denna synpunkt bör beaktas vid den föreslagna utredningen.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts hemställer utskottet,

att andra kammaren i anledning av förevarande motion för sin del ville besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning angående det meritvärde, som i civilt anställnings- och befordringshänseende må kunna tillmätas den utbildningstid, som ålägges värnpliktiga, vilka undergå officers- eller underofficersutbildning, samt vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kan föranleda;

2) av herr Ekdahl och fröken Vinge.